

ברכת החודש IN תפלת רב INCLUDING

The paragraph that begins: **יהי רצון מלפניך, י-י א-להינו וא-להי אבותינו, שתחדש עלינו** that introduces **ברכת החודש** in **נוסח אשכנז** is a relatively recent addition to the **סידור**. It first appears as part of **ברכת החודש** in **סידורים** that follow **נוסח אשכנז** in the 1800's¹. Examples of **סידורים** that were published before the 1800's that do not contain the paragraph can be found at www.hebrewbooks.org and at the Jewish National and University Library website: www.jnul.huji.ac.il. None of the **סידורים** provide a reason for its sudden inclusion. The paragraph is a slightly modified version of a prayer that is found in the **גמרא** and is known as **תפלת רב**, the prayer that the **אמורא** named **רב** would recite after the **ברכה** of **שים שלום** in **עשרה** and before stepping back three steps each weekday:

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף טז' עמ' ב' – רב בתר צלותיה אמר הכי: יהי רצון מלפניך ה' א-להינו שתתן לנו חיים ארוכים, חיים של שלום, חיים של טובה, חיים של ברכה, חיים של פרנסה, חיים של חלוץ עצמות, חיים שיש בהם יראת הטא, חיים שאין בהם בושה וכלימה, חיים של עושר וכבוד, חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים, חיים שתמלא לנו את כל משאלות לבנו לטובה.

Translation: Rav, on concluding his prayer, added the following: May it be Your will, O Lord our G-d, to grant us long life, a life of peace, a life of good, a life of blessing, a life of sustenance, a life of bodily vigor, a life in which there is fear of sin, a life free from shame and confusion, a life of riches and honor, a life in which we may be filled with the love of Torah and the fear of heaven, a life in which You shall fulfill all the desires of our heart for good!

The prayer was modified to fit the theme of **ברכת החודש**. The words: **שתחדש עלינו את חיים שימלא י-י** and **חיים שיש בהם יראת שמים ויראת הטא**; **החדש הזה לטובה ולברכה** were added to the prayer. The words: **שתחדש עלינו את מוסף שמונה עשרה** of **ברכה** can be traced to the middle of **ראש החדש הזה לטובה ולברכה** for **ראש חודש** as it appears in the **סדר תפילות** that the **רמב"ם** included in his **משנה תורה**:

רמב"ם סדר תפילות נוסח הברכות האמצעיות – יהי רצון מלפניך י-י א-להינו וא-להי אבותינו שתחדש עלינו את ראש החדש הזה לטובה ולברכה לחן ולחסד ולרחמים לחיים ולשלום.

1. The Sephardim have never included this prayer as part of **ברכת החודש**. They have never deviated from the practice found in **נאון** that introduces the announcement of the new month with the **יהיו לרצון** prayers that Ashkenazim recite after **קריאת התורה** on Mondays and Thursdays.

The inclusion of the תפלה raised some concerns. On what basis can we recite a תפלה on שבת that includes requests for our personal needs? Why did some versions of the תפלה end with the words: בזכות תפלת רב, in the merit of the prayer that רב authored, while some others ended with the words: בזכות תפלת רבים², in the merit of the prayer of the community?

ערוך השולחן אורה חיים הלכות ראש חודש סימן תיז'—סעיף ט'—אך מה שאומרים ה"יהי רצון" מקודם תמיהני; היאך מותר להתפלל בשבת תפלה חדשה מה שאינה בטופס ברכות אלא תפלה בפני עצמה, ומבקשים על פרנסה ושאר צרכים? ואיך מותר בשבת, ותפלה זו הוא תפלת רב בכל השנה בברכות ט"ז: והתחלתה שתתן לנו חיים ארוכים? ובכאן הוסיפו בתחלתו שתחדש עלינו החדש הזה לטובה ולברכה ולכן יש בסידורים בסופו בזכות תפלת רב, אבל זהו דברי בורות; מה שייך בזכות תפלת רב? ונראה שהמדפיסים טעו בזה שהמציין ציין שזהו תפלת רב, ולא ידענו הכוונה, והוסיפו תיבת בזכות אבל מכל מקום מי התיר לנו לקבוע תפלה חדשה בשבת? ואי איישר חילי אבטלינה, אך קשה לשנות המנהג וצריך עיון גדול.

Translation: The fact that we recite the Yebei Ratzon prayer before announcing the new month surprises me. How are we allowed to pray on Shabbos a new prayer that is not surrounded by Brachos but is an independent prayer and is one in which we ask for help with our financial needs and other requirements? How is this permitted on Shabbos? This prayer that has been added is known as the prayer of Rav, the prayer that Rav would recite every time he finished the weekday Shemona Esrei, as we learn in Maseches Brachos 16b.; and it begins with a request that G-d grant us long lives. To this prayer someone added a request that G-d cause the month to bring good fortune and blessings. Because it originated as Tefilas Rav, some versions of this prayer end with the words: in the merit of Rav. Such an addition represents the act of an ignorant person. Since when is it appropriate to add: in the merit of a religious leader such as Rav? It would appear to me that some publishers erred when they copied the text. The book from which they copied may have provided a note that the prayer originated as Tefilas Rav. In copying those words they may have added the word Zechus (merit). Nevertheless, who granted permission to the Jewish community to compose a new prayer to be recited on Shabbos? If it were within my power, I would abolish the practice. However, since the practice became embedded within the Siddur, it is now difficult to eradicate it. Yet, this practice requires further deliberation.

סדור אוצר התפלות—ובאמת לא ידעתי הטעם שקרבו הרחוקים בזרוע לומר תפלה זו של רב שהיית רגיל לאומרו בכל יום והתקינו לאומרה פעם אחת בחודש דיים, ותמצא שבאיזה סדורי אשכנז מסיימת תפלת זו "בזכות תפלת רב" ומדפיסים אחרים שינו והגיהו "בזכות תפלת רבים", משום שלא הבינו כונת הסדורים שלפניהם שרצה לרמוז בזה כי מחבר התפלה הזאת היא "רב" ומתפלל שבזכות הרב ומחבר יגן עליהם, כמו שאנו נוהגים להתפלל עשה למען אברהם יצחק ויעקב עשה וגו', והאמת הוא שאחד מהסופרים ציין בחתימת התפלה הזאת "ברכות תפלת רב" וכונתו היתה לציין מקום התפלה שהיא במסכת

2. Examples can be found in the Supplement and at www.hebrewbooks.org.

להבין את התפלה

ברכות והיא תפלת רב, ולא של ר' אלעזר, או ר' יוחנן, או ר' זירא, או ר' חייא, או רבי, או רב ספרא, ואחר כך המדפסים או המעתיק נתחלף להאות ר"ש בזיין", עד שיצאה השינוי הזה.

Translation: I really do not know the reason why some started the practice to recite Tefilas Rav as part of Birchas Ha'Chodesh. It is a prayer that Rav recited each time he said the weekday Shemona Esrei. Now it is used as a once-a-month prayer. In some Siddurim that follow Nusach Ashkenaz you find that the prayer ends with the words: in the merit of Rav or in the merit of the prayer of the community. This practice originated as a result of a misunderstanding as to a note that was placed in a Siddur providing that the composer of the prayer was Rav. Those who created a new Siddur added to the prayer that in the merit of Rav, the author of the prayer, G-d should protect them in a manner similar to the way that we ask that G-d to answer us in the merit of our forefathers, Avrohom, Yitzchok and Yaakov. The editor of the older Siddur must have included the note that the prayer was composed by Rav. His intention was only to provide a citation to the place in the Gemara where the prayer is found and that it was the Tefila of Rav as opposed to the Tefila of Rav Elazar, Rav Yochanan, Rav Zeira, Rav Chiya, Rebbe, or Rav Safra. Then one of the copyists or one of the publishers switched one letter, a Zayin for a Reish, (in the citation to Maeches Brachos, representing where in the Talmud the prayer appears), and caused this change to occur.

Both sets of words, **בזכות תפלת רב** and **בזכות תפלת רבים** caused consternation.

Referring to a prayer as the prayer of a deceased religious leader is not found in any other prayer nor do we refer to any of our prayers as a **תפלת רבים**, prayers of the community, even though most of our prayers are **תפלת רבים**. Here is how one source tries to justify the inclusion of the words: **בזכות תפלת רבים**:

אוצר כל מנהגי ישורון דף 170 – בברכת החדש בסיום תפלת יהי רצון איתא נוסחאות שונות בקצת סדורים; יש בזכות תפלת רבים, ויש נוסחא בזכות תפלת רב. באמת אמרו כי נכון לומר תפלת רבים כי הקושיא היא איך מותר להתפלל בשבת תפלת רב על צרכי הגוף? ועיין בירושלמי שבת פט"ד ה"ג דשאלו לחכמים מהו לומר בשבת בברכת המזון זוננו פרנסינו כי אסור להתפלל על הפרנסה, אך להתפלל על אחרים ועל הכלל מותר להתפלל גם בשבת, ולכן הוסיפו בזכות תפלת רבים לומר שמתפללים רק בעד אחרים ובעד רבים.

Translation: In the Tefila known as Birkas Ha'Chodesh at the end of the paragraph that begins: Yihei Ratzon, we find that in some versions the paragraph ends with the words: in the merit of the prayers of the community while some others end with the words: in the merit of the prayer of Rav. In truth there is no problem in concluding with the words: in the merit of the prayers of the community. A question was raised about the whole paragraph: how can we make requests for our personal needs on Shabbos? A similar question was asked by our Sages in the Talmud Yerushalmi, Maseches Shabbos, third chapter, Halacha 4: how can we include within the words of Birkas Ha'Mazone on Shabbos: He who feeds us; He who provides for our financial needs. Is it not prohibited to ask for help with our financial needs on Shabbos? Our Sages answered that it is always permitted to ask G-d to help others, even on Shabbos. That explains why the words: in the merit of the prayers of the community were added. In other words, we are praying for the needs of others and for the community.

Why ברכת החודש adopted the practice of reciting תפלת רב as part of נוסח אשכנז remains a mystery. תפלת רב is one of about ten examples of תפלות האמוראים that are found in the ירושלמי and תלמוד בבלי. A different one, א-להי נצור, became a prayer that we recite at the end of שמונה עשרה every time we recite שמונה עשרה. Were any of the other prayers of the Amoraim incorporated into any standard סידור? In some locations those תפילות did find a place in Jewish liturgy. One page 171 of the 2003 edition of the סידור רב שבתי סופר, edited and published by Ner Israel Rabbinical College, we find the following note:

מצאתי כתוב בסדור כתוב בקלף שנכתב בשנת מ"ו לאלף הששי וזה לשונו. בברכות בסוף פרק היה קורא מצאינו תפילות האמוראים, הסידים הראשונים, שהיה כל אחד מהם קובע לאחר תפילתו. ורבינו יהודה החסיד בן רבינו שמואל החסיד קדוש ונביא בן רבינו קלונימוס הזקן בן רבינו יצחק בן רבינו אלעזר הגדול זש"ל היה מקיים כל ששת ימי המעשה תפלת כולם בסוף א-להי נצור קודם יהיו לרצון אמרי פי. ואחר כך אמרו יהיו לרצון אמרי פי וכו'. ביום הראשון היה אומר תפלת רבי יוחנן. בערב יום הראשון היה אומר תפלת רבי אלעזר. ביום שני היה אומר תפלת רבי חייא בר אבא. בערב יום שני היה אומר תפלת רבי זירא. ביום שלישי היה אומר תפלת רב. בערב יום שלישי היה אומר תפלת רבי. ביום רביעי היה אומר תפלת רב ספרא. בערב יום רביעי היה אומר תפלת רב המנונא³. ביום ששי היה אומר תפלת רבי אלכסנדר. בערב יום ששי היה אומר תפלת רבא.

Translation: I found written in a handwritten Siddur that was published in 5046 (1286 CE) the following: in Maseches Brachos at the end of the Chapter entitled: Haya Korei, we find the Tefilos that some Amoraim would recite for themselves at the end of the weekday Shemona Esrei. Rabbi Yehudah Ha'Chasid son of Rabbi Shmuel Ha'Chasid, a Holy man and a Prophet, son of Rabbi Kolonymous, the Elder, son of Rabbi Yitzchok son of Rabbi Elazar, the Great, would recite all of those Tefilos during the course of the week at the end of the Elokei Nitzor prayer before reciting the verse of Yihiyu L'Ratzon Imrei Phi. After that, he would recite the verse of Yihiyu L'Ratzon Imrei Phi. On Sunday morning, he would recite the prayer of Rabbi Yochanon. On Sunday night he would recite the prayer of Rabbi Elazar. On Monday morning, he would recite the prayer of Rabbi Chiya son of Abba. On Monday night he would recite the prayer of Rabbi Zeira. On Tuesday morning, he would recite the prayer of Rav. On Tuesday night he would recite the prayer of Rebbe. On Wednesday morning, he would recite the prayer of Rabbi Safra. On Wednesday night he would recite the prayer of Rabbi Hamnuna. On Friday morning, he would recite the prayer of Rabbi Alexandri. On Friday night he would recite the prayer of Rabba.

In a collection of דברי תורה על הפרשיות published by the Sanz-Klausenberger Chasidim we find the following notes:

שפע חיים חלק א'-מכון דברי יציב איגוד חסידי צאנז דף 48-ועם האמור י"ל טעם למנהג זקה"ק בעל ישמח משה וזקה"ק בעל ייטב לב זי"ע ללמוד אחר ימה"ק את תפלות האמוראים

3. For Thursdays, they recited prayers that are not found in the גמרא.

להבין את התפלה

שבש"ם בבלי (ברכות ט"ז, י"ז) ובש"ם ירושלמי (שם פ"ד ה"ב). כי היו מתבוננים בענותנותם על ערך תפלותיהם שלא היו כדת כראוי וכנכון וכמו שאמר הרה"ק מראפשיטין זי"ע על עצמו שאחר כל תפלת י"ח הוא מתבונן שתפלתו לא היתה כהוגן, ובחפץ לב היו חוזרים להתחלת התפלה, ולכן התפללו ולמדו אז תפלות האמוראים מתוך תקוה ובקשה להשי"ת שיחזן אותם במתנת חנם שיוכלו ללמוד ולתקן הכל ע"י לימוד התורה וכנ"ל.

Translation: From this we can explain the basis for the custom followed by the author of the books Yismach Moshe and the author of the book: Yitav Leiv to study after the end of the High Holidays the prayers of the Amoraim that are found in the Babylonian Talmud (Brachos 16 and 17) and in the Jerusalem Talmud (Brachos Chapter 4, Halacha 2). After spending much time examining their sins during the High Holidays, they were still concerned that perhaps they had not done enough as the Holy Rabbi from Robsheitz said about himself that each time that he finished Shemona Esrei he would feel as if he had not done an adequate job of reciting Shemona Esrei and if he had been given the choice, he would have recited it again. Instead he would take time to recite and to study the Tefilos of the Amoraim out of a hope and request of G-d that He would grant him the gift that he would learn through the study of Torah how to correct what he was doing wrong.

שפע חיים חלק א'—מכון דברי יציב איגוד חסידי צאנז דף 149— ולזה היה המנהג אצל זקה"ק בעל ישמח משה ובעל ייטב לב זי"ע בנעילת החג של שמתת תורה, שלמדו תפלות האמוראים בש"ם ברכות בבלי וירושלמי, כי מיד קיבלו עליהם עול תורה. ובדרך כלל היה הלימוד כבר בלילה, דעיקר לימוד תורה שבעל פה היא בלילה. באים לקראתנו לילי חורף הארוכים, ומקבלים עלינו לעשות אותם לילות קדושים ומאירים, ומה שלא עלתה בידינו לפעול בימים הקדושים ע"י תפלות מתכוונים עכשיו לפעול בלימוד התורה, שעל ידי התורה"ק אפשר לפעול יותר מעל ידי תפלה.

Translation: This was the basis of the custom followed by the author of the book: Yismach Moshe and the author of the book: Yitav Leiv that at the close of Simchas Torah they would study the prayers of the Amoraim found in Maseches Brachos in both the Babylonian Talmud and the Jerusalem Talmud so that they could immediately accept upon themselves the responsibility of studying Torah. That was an appropriate time to do so because the time for studying the Oral law was at night. They were thinking: the days of the long winter nights are approaching. We therefore accept upon ourselves the responsibility of making proper use of that time. Whatever we were unable to accomplish during the High Holidays through proper prayer, we would like to accomplish by way of the study of Torah because through the study of Torah it is possible to achieve what sometimes cannot be achieved solely by way of prayer.

Someone somewhere must have believed that it would be a good practice to recite/study the prayer of Rav just before announcing the date of the new month. Here we have another example of the interplay between the study of תורה and תפלה. The lesson: the study of תורה and the performance of תפלה, are two necessary activities by we aim to reach what is the goal of Judaism; i.e. for each person to develop a relationship with the רבונו של עולם.

SUPPLEMENT

Reciting בזכות תפלת רב Or בזכות תפלת רבים

The following are two pages from סידורים that include either the words: בזכות תפלת רב or בזכות תפלת רבים within the יהי רצון paragraph that introduces ברכת החודש. The first comes from: סידור בית יהודה that was published in 1914. It was edited by Rabbi Leib Gordon. The second comes from the תפלה מכל השנה: סידור published in 1816. You should note that in both examples, the paragraph of יהי רצון is introduced by the note:

כשמברכים החודש יש נוהגים לומר זה.

Translation: When the new month is announced, some follow the practice of reciting this paragraph.

It is clear that the custom was not universal when both these סידורים were published.

כשמברכין תודיש יש נהגין יאמר זה

(6) יהי רצון מלפניך יי אלהינו
 ואלהי אבותינו שתתירוש
 עלינו את ההודש הזה למזבח
 לברכה ותתן לנו חיים ארוכים.
 חיים של שלום. חיים של
 מזבח. חיים של ברכה. חיים
 של פרנסה. חיים של חלוצין
 עצמות. חיים שיש בהם יראת
 שמים ויראת המא. חיים שאין
 בהם בושה וכלמה. חיים של
 עשר וכבוד. חיים שתהא בנו
 אהבת תורה ויראת שמים. חיים
 שימלא משאלות לבנו למזבח
 בזכות תפלת רב **אמן סלה:**

יהי פ' זו דור נאמ אוגעד נאמ
 אונ נאמ אונזרע עלטערענד
 זאהל זיין דער וויעלען ראב
 ריענער קאנאט זאהל אויף אונז
 בענאיטע העכע צו נוסען אונ
 צו זענען, אונ גיעבע אונז לאנ-
 גען לעבן, פריערליכען לעבען,
 נוסען לעבען, געזענגעטען לע-
 בען, ערנארדונגס לעבען, פרא-
 אדעמטיגען לעבען, נאמעס-
 פירקטיגען לעבען, אונ אנגסט
 פאר זיענדע האבען, לעבען
 דאס אין זיי זאהל קיינע שאנדע
 זיין, לעבען פון רייכטהום, אונ
 ערע, לעבען דאס זעס זאהל
 ענטהאלטען אין אונז ליעבע צו
 דיא לערע, אונ נאמעס פורקט,
 לעבען דאס אונזערע הערצען-
 וואונזשען זאהל צו נוסען ערפיהלט
 זיין, אין דיא נעכטע פון רב'ס געבעטע אמן סלה:

(6) דעם ידו רצון האט מחבר געווען רב אבא אריבא (ברכות פ"ז ע"ב) זיין לעבען
 איז כעשריעבען אין תפלת שחרית אונ דאס וואס ענדיגט זיך בזכות תפלת רבים
 אין סערהרעע סדרים, אונ אין אנדערע ענדיגט זיך בזכות תפלת רב, וואס החכם
 לאנדסרום בסדר הגיון לב או שלעכטע מעתיקים האבען געשריעבען תפלת רבים,
 זייל, ריכטיג בריכט צו זיין בזכות תפלת רב, ווייל רב האט דווע געבעט מחבר געווען. דעם
 פנה צו זאגן דעם יהי רצון גיעבט ניט אין סדר פון רסב"ס, אבודרהם, אונ ניט ביי
 דיא ספרדים, נור אין שפאט דעם ידו רצון איז געשריעבען צו זאגען דיא יהי רצונ'ס
 העלבע מיד זאגען מאנטאג אונ ראנקרשטאג, היינו יהי רצון מלפני אבינו שבשמים
 לכונן את בית חייו וכו' אהנע דיא געבעט אהינו בני ישראל, אויך דער מי שעשה
 נסים מיט דעם יתרווה איז אין אבודרהם אנדערער נוסח נור בענטשען ראש חודש איז אאלטער
 מנהג (סס' ספרים פ"ט הלכה ט) ברה"ח ישבו החבורות של זקנים ותלמידים מן הבנהגה ולמעלה עד
 חשיק החסד ירכי כוונת פרי הנפן אשר נבל, תודו וכו' סקדש תודו וכו' ו

שחרית לשבת

כְּמַזְכְּרֵינוּ סִדְדָה יְיָ נֹסֵבֵינוּ לְנֹדֵד זֶה :

יְהי' רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאַל תִּהְיֶה אֲבוֹתֵינוּ
שֶׁתַּחֲדֹשׁ עָלֵינוּ אֶת-הַחֲדָשׁ הַזֶּה
לְטוֹבָה וּלְבְרָכָה וְתַתֵּן לָנוּ חַיִּים אָרוּכִים
חַיִּים שְׁלֵם שְׁלוֹם חַיִּים שֶׁל טוֹבָה חַיִּים שֶׁל
בְּרָכָה חַיִּים שֶׁל פְּרִנְסָה חַיִּים שֶׁל חֲלוּץ
עֲצָמוֹת חַיִּים שֵׁשׁ בָּהֶם יֵרָאֵת שָׁמַיִם
וְיֵרָאֵת הַטָּא חַיִּים שֶׁאֵין בָּהֶם בּוֹשָׁה
וּכְלִימָה חַיִּים שֶׁל עוֹשֵׁד וְכְבוֹד חַיִּים
שֶׁתִּהְיֶה בָנוּ אֲהַבְתָּ תוֹרָה וְיֵרָאֵת שָׁמַיִם
חַיִּים שִׁמְלָאוּ מִשְׁאֵלוֹת לְבָנוּ לְטוֹב
בְּזִכּוֹת תְּפִלַּת רַבִּים אֱמֵן סְלָה :

שֶׁנֶּחֱטָה סִלְפֵנוּ רַחֵם מוֹדֵם לְיִזְרָחֵנוּ הַזֶּה :

מִי שֶׁעָשָׂה נִסִּים לְאֲבוֹתֵינוּ וְגָאֵל אֹתָם
מֵעַבְדוּת לְחֵירוֹת הוּא יְגָאֵל אֹתָנוּ
בְּקָרוֹב וַיִּקְבֵּץ נִדְחֵינוּ מֵאַרְבַּע כְּנַפּוֹת
הָאָרֶץ חֲבֵרִים כָּל-יִשְׂרָאֵל וְנֹאמַר אֱמֵן :

רַחֵם מוֹדֵם סִלְפֵנוּ יְיָ צִוֵּנוּ סְלוּנוּ הַנּוֹחַ עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל לְעוֹצֵם :

כִּסְל וְחֵזֶן יְחַדְּשֵׁנוּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָלֵינוּ
וְעַל כָּל-עַמּוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל
לְחַיִּים